

Erfgoed!

 Koning
Boudewijnstichting
Samen werken aan een betere samenleving

www.erfgoed-kbs.be

Van generatie op generatie

Sinds vele jaren kan het actiedomein Erfgoed van de Koning Boudewijnstichting op heel wat vrijgevigheid rekenen. Schenkingen worden ingegeven door de meest diverse motieven, maar één daarvan hebben ze alle gemeen: het Belgische patrimonium in optimale omstandigheden doorgeven aan de volgende generaties. Zo kunnen jongeren vanuit een betere kennis van het verleden een mooiere toekomst opbouwen. Hieronder enkele gulle schenkers aan het woord.

A handwritten signature in black ink, which reads "T. Leysen".

Thomas Leysen

Voorzitter van het Bestuurscomité
van het Erfgoedfonds

François Schuiten: het Tijdperk van de Steden

François Schuiten, een van de beroemdste Belgische striptekenaars, sleepte tal van prijzen in de wacht.

Naar aanleiding van de 30ste verjaardag van de Duistere Steden schonk François Schuiten de originele platen en blauwdrukken van de albums uit de reeks die zich in België afspelen aan de Stichting. Op aanraden van de schrijver en scenarist Benoît

Peeters vertrouwde hij de andere delen, die Frankrijk als decor hebben, aan de 'Bibliothèque nationale de France' toe. Niet alleen de documenten met betrekking tot de Duistere Steden, ook het voorbereidende materiaal van de stripverhalen die Schuiten samen met zijn broer Luc en Claude Renard maakte, behoren thans tot het Fonds.

'Het avontuur van de Duistere Steden is in de 1ste plaats een verhaal van vriendschap en innige verstandhouding. François en ik kennen elkaar al van toen we twaalf waren. François tekende onophoudelijk; ikzelf hield van schrijven. Het duurde niet lang voor we samen een krantje begonnen – een grappig ding eigenlijk. François hield zich bezig met de illustraties, ik zorgde voor de teksten, en al de rest deden we samen. Toen we elkaar jaren later opnieuw tegen het lijf liepen, be kroop ons het verlangen om samen een strip te maken. En zo ontstond beetje bij beetje de Duistere Steden.'

Benoît Peeters

'Die platen behoren in 1ste instantie de lezers toe, want door hen komen ze tot leven. Sommigen verklaarden me gek toen ik vertelde dat ik van plan was om ze weg te schenken, maar voor mij is die donatie een statement over de waarde van het boek; ik wou er mee zeggen dat niet alles te koop is. En wat mezelf betreft: ik voel nu dat er een gewicht van mijn schouders is gevallen.'

François Schuiten

In deze woorden zindert de passie van Schuiten voor het geïllustreerde boek na. Door zijn originele platen in bewaring te geven, reikt hij ons het instrument aan om zijn albums te laten herdrukken volgens de recentste technieken. De beslissing om de schenking in de Bibliotheca Wittockiana onder te brengen, past uiteraard perfect in het kader van zijn liefde voor het boek. ■

Victor Horta: de inzet van een gedreven medewerker

De architect Jean Delhaye heeft Victor Horta heel goed gekend. Hij was eerst een leerling van hem en werd later een van zijn medewerkers. Met lede ogen zag hij aan hoe het werk van zijn meester in de vergetelheid raakte, of erger nog: hoe het gesloopt werd omdat het niet meer aan de heersende smaak beantwoordde. Delhaye bleef niet bij de pakken neerzitten en heeft het zijn hele leven lang opgenomen voor het oeuvre van Horta. Hij wilde het unieke patrimonium dat deze Belgische grootmeester van de architectuur had nagelaten, voor het nageslacht bewaren. In die missie zou hij uiteindelijk slagen met de inrichting van het Hortamuseum in de privéwoning van de art nouveaukunstenaar.

De art nouveau was onlosmakelijk verbonden met het leven van Jean Delhaye en zijn gezin. Op een bepaald moment kocht hij van Horta's weduwe zelfs – op lijfrente – het ensemble dat de meester voor de 'Exposition internationale des Arts décoratifs' in Turijn in 1902 had gemaakt. De internationale pers was destijds laaiend enthousiast over Horta's interieurontwerpen en hij werd er met de grootste onderscheiding van de internationale jury bekroond.

Het was niet vanzelfsprekend om in zo'n kostbare maar gedemodeerde omgeving te leven, herinnert Anne Delhaye zich: 'Als kind moest je altijd uitkijken en later kwamen daarbij nog de spottende opmerkingen van vrienden. Maar in het midden van de jaren '60 heb ik de volle rijkdom van die stijl, die toen heropleefde, leren appreciëren.'

De Stichting heeft Horta's meubelen van de kinderen van Jean Delhaye kunnen aankopen met de bedoeling ze voor iedereen toegankelijk te maken. Tot dat ensemble behoren ook een salontafel, een wandklok en een plafonddlamp afkomstig van Horta's woonhuis in de Amerikastraat in Sint-Gillis. ■

Didier Comès: broer en zussen verenigd rond hetzelfde streven

Didier Comès is een van de grootste striptekenaars van de 2de helft van de 20e eeuw. Zijn verhalen groeiden uit tot echte legenden, die zich afspelen in sombere en beklemmende omgevingen. Heksen en toverij waren Comès' favoriete thema's, met af en toe een knipoog naar de landschappen van de Fagne en de Ardennen. Om inspiratie op te doen, hoefde hij trouwens thuis maar uit het venster te kijken.

Op het ogenblik van zijn overlijden had de kunstenaar geen beschikkingen getroffen voor het beheer van zijn nalatenschap. Comès bezat honderden originele platen, schetsen, storyboards en allerlei – soms verrassende – documenten. Zo is er het originele ontwerp – een landschap uit de Fagne – dat de prijs van de mooiste postzegel van 1997 in de wacht sleepte. Het is overigens de enige drietalige Belgische postzegel die ooit werd uitgegeven.

Maar wat doe je met zo'n kostbare erfenis? 'Wij wisten nergens van', vertelt Max Comès. 'Met onze broer

hebben wij het daarover nooit gehad en voor mij was het een totaal vreemd universum. Sommigen voelden zich geroepen om ons "raad" te geven over hoe je best een dergelijk erfgoed beheert, maar dat gebeurde niet altijd zonder bijbedoelingen... Daarom ben ik François Schuiten dankbaar, die toen zelf al een deel van zijn originele oeuvre had geschonken. Hij heeft ons – mijn twee zussen en ik – de Koning Boudewijnstichting leren kennen, die ons wegwijst heeft gemaakt in een wereld die totaal nieuw was voor ons.' ■

Fonds Simenon Patrimonium: hommage van een zoon aan zijn vader

‘Een erfenis van deze omvang legde een grote verantwoordelijkheid op mijn schouders en ik wilde er mijn kinderen en kleinkinderen niet mee opzadelen. Ikzelf was er min of meer op voorbereid, en het is altijd mijn bedoeling geweest om het ensemble zo veel mogelijk intact te houden en een eventuele verkoop of versnippering

te vermijden. Met dit Fonds bij de Koning Boudewijnstichting ben ik er zeker van dat deze collectie voorgoed beschermd en bewaard blijft.’
John Simenon, oprichter van het Fonds Patrimonium Simenon binnen de Koning Boudewijnstichting.

Dankzij John Simenon herbergt ons land de voor-
naamste bronnen met betrekking tot Georges

Simenon en zijn oeuvre, een uniek erfgoed dat tot op heden in Zwitserse handen was. Met de onschatbare wetenschappelijke ondersteuning van het ‘Centre d’Etudes Georges Simenon’ in Luik kan dit patrimonium op een gedegen wetenschappelijke en tegelijk flexibele manier worden beheerd.

‘Met dit Fonds wordt Simenon nog dieper verankerd in België. Het is meteen ook een boeiende stap in de richting van een aan hem gewijd museum in Luik. Ik constateer eveneens dat er een duidelijke wil aanwezig is om de krachten te bundelen met het Fonds Georges Simenon van de Universiteit van Luik. Op persoonlijk gebied verheugt het mij dan weer dat ik word betrokken bij de oprichting van dit nieuwe instrument dat zal bijdragen tot een grotere kennis en een verdere verspreiding van het werk van Simenon.’ *Benoît Denis, Simenonspecialist en professor aan de Universiteit van Luik.* ■

Freÿr: de passie voor een landgoed door de generaties heen

Het landgoed van Freÿr is al vijf eeuwen lang in handen van dezelfde familie en werd al die tijd in zijn geheel van generatie op generatie overgedragen. Zo'n dertig jaar geleden nam de familie de belangrijke en eensgezinde beslissing om dit unieke stuk erfgoed, ondertussen geklasseerd als Uitzonderlijk Patrimonium van Wallonië, ongeschonden doorgeven aan het nageslacht, zonder het te moeten verdelen of verkopen: er werd een vzw opgericht die het goed beheert zodat het ook in de toekomst gespaard blijft van versnippering, los van erfeniskwesties.

Voor het beheer van een historisch domein zoals dit zijn aanzienlijke financiële middelen nodig, mede omdat ook nog eens moet worden geïnvesteerd in duurzaamheid en zuinige energie. Graaf Jean de Laubespain, die het landgoed nochtans niet had geërfd, nam het voortouw: zijn hele leven stond in het teken van het onderhoud en de ontsluiting van het domein. Toen het ogenblik was aangebroken om zijn nalatenschap te regelen, nam hij de nodige maatregelen opdat de huidige beheerders het domein ongeschonden zouden kunnen bewaren, maar ook om het open te stellen voor het publiek. Samen met het Centrum voor Filantropie van de Stichting zocht hij naar de meest geschikte formule: een Fonds op naam – het Fonds Laubespain-Lagarde – dat de Franse eigendommen beheert en de opbrengsten levert om initiatieven van de vzw te financieren. De overdracht van Freÿr is thans voorgoed gewaarborgd. ■

« Frejyr is geen museum maar een plek die regelmatig bewoond wordt, met een verleden en een toekomst »

Kok-Krahé: grensoverschrijdend behoud van de natuur

Raoul en Margaretha Kok zijn van Nederlandse origine maar vestigden zich in Poppel, in de Belgische Kempen aan de Nederlandse grens. 'Wij hebben in een unieke natuurlijke omgeving geleefd en wilden er helpen voor zorgen dat dat erfgoed bewaard

bleef en dat ook de generaties na ons ervan konden blijven genieten. Dat natuurgebied is grensoverschrijdend, en dat moet ook onze actie zijn.'

In 1997 riep het Nederlandse echtpaar het Fonds Raoul & Margaretha Kok-Krahé in het leven. Het was de bedoeling dat de natuurgebieden aan beide zijden van de landsgrens er beter van werden. Sindsdien ondersteunt dit Fonds de aankoop en de uitbreiding van natuurgebieden beurtelings in België en in Nederland.

Het Fonds Raoul & Margaretha Kok-Krahé werkt vooral samen met Natuurpunt en geeft bij het verlenen van financiële steun voorrang aan de aankoop van gronden in de streek van de Mark en de vallei van het Merkske. Het Fonds droeg eveneens bij tot de bescherming en het behoud van het landschap in Oud-Turnhout, de natuurgebieden Stappersven-Kalmthoutse Heide en Halse Bemd, en de Pimpernelgraslanden. ■

Het Erfgoedfonds: een schat aan kunstwerken en ervaring

Al meer dan een kwarteeuw wordt de overdracht van ons roerend erfgoed door de Stichting aangemoedigd en bevorderd. De Stichting verwierf, hetzij door aankoop hetzij door schenking, bijna 8000 kunstwerken en documenten waarvan zij, in samenwerking met meer dan 25 verschillende instellingen overal in België, het dagelijkse beheer waarneemt.

De Stichting is thans een hoofdrolspeler op het gebied van erfgoed. Met haar 25 jaar ervaring kan zij bogen op een uitzonderlijke expertise in het aanleggen van een uitgebreide collectie en in het nemen van talrijke initiatieven om die te ontsluiten door middel van tentoonstellingen en publicaties. Haar enige doelstelling is het erfgoed overdragen aan de komende generaties en het voor iedereen toegankelijk maken. De Stichting kan advies verstrekken inzake de beste klimatologische omstandigheden voor het bewaren van een kunstwerk of over de aangewezen behandelingswijzen. Zij hanteert professionele inventarisatiemethoden voor de meest diverse werken en kan bovendien terugvallen op een heel netwerk van deskundigen.

Op die manier heeft het Erfgoedfonds de overdracht veiliggesteld van onder meer het Portret van Marguerite van Fernand Khnopff, het de Ganay manuscript (een van de vier kopieën van het theoretisch notitieboekje van Rubens) en de pareerkaars van het Heilig Bloed in Brugge. Met de hulp van mecenasen konden eveneens edelsmeedwerk van Rubens, het schilderij Charles met streepjestrui van Henri Evenepoel en het oeuvre van Armand Rassenfosse worden beschermd.

De grote troef van het Erfgoedfonds van de Stichting is uiteraard haar collectie, maar ook de deskundigheid die ze heeft opgebouwd en ter beschikking stelt van iedereen. Het team van Erfgoedfonds wordt trouwens geregeld om advies gevraagd of om assistentie inzake complexere projecten. ■

Ten dienste van de filantropie

In haar taak om het erfgoed te beschermen en door te geven aan de volgende generaties wordt de Stichting bijgestaan door talrijke schenkers en door verschillende actoren in het veld, collectiebeheerders, kunsthandelaars, conserveringsdeskundigen, ervaren wetenschappers, officiële instanties, etc. Momenteel beheert de Stichting meer dan 65 fondsen in de meest uiteenlopende domeinen, waaronder architectuur, natuurbehoud, roerend erfgoed, archieven, muziek en archeologie. Ook de coördinatie van die schenkersfondsen berust bij het Erfgoedfonds, en er wordt op toegezien dat de activiteiten van elk fonds in overeenstemming zijn met de oorspronkelijke wensen van de mecenas en dat ze tevens toonaangevend zijn in hun vakgebied. De diverse, door de Stichting gecoördineerde fondsen vullen elkaar aan en versterken elkaar.

Het Erfgoedfonds wordt steeds vaker gevraagd om als bemiddelaar op te treden. Het Rubenianum Fund bijvoorbeeld heeft zich ten doel gesteld om de schat aan

informatie die over het werk van Rubens bestaat te ontsluiten. Dankzij zijn samenwerking met de Stichting bereikt het Rubenianum Fund donateurs overal ter wereld. De vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheken van haar kant deed een beroep op de Stichting in haar zoektocht naar alternatieve financieringsvormen om haar leden bij te kunnen staan in hun projecten ter bescherming van het literaire erfgoed.

Bij het Centrum voor Filantropie van de Stichting kan het Erfgoedfonds te allen tijde terecht om een soepele formule op maat uit te zoeken voor de schenkers of de personen die hun belangen behartigen, zodat een perfect evenwicht kan worden gevonden tussen hun wensen, de middelen die zij ter beschikking stellen en de bestaande behoeften. ■

Het actiedomein van de Koning Boudewijnstichting

Z.K.K.H. Prins Lorenz aanvaardde het erevoorzitterschap van het Erfgoedfonds.

Erfgoedteam

Anne De Breuck

algemeen beheer en aankopen

Isabelle Carpentier

schenkersfondsen en evenementen

Julie Lenaerts

collectiebeheer en bruiklenen

Astrid Fobelets

publicaties en communicatie

Dominique Allard

giften, schenkingen en legaten

Om haar erfgoedactiviteiten te kunnen blijven ontwikkelen, rekent de Koning Boudewijnstichting op de steun van allen die haar zorg voor het erfgoed delen. Giften en legaten maken het mogelijk initiatieven te nemen die anders ondenkbaar zouden zijn. De Stichting aanvaardt deze extra middelen in dank. Giften kunnen worden gestort op het rekeningnummer 000-0000004-04 met de vermelding 'roerend erfgoed'.

www.erfgoed-kbs.be

debreuck.a@kbs-frb.be

tel. +32 2 549 61 54

Koning Boudewijnstichting: **www.kbs-frb.be**

Dank aan allen die onze activiteiten steunen!

B

Koning
Boudewijnstichting

Samen werken aan een betere samenleving

Verantwoordelijk uitgever:
Luc Tayart de Borms, Brederodestraat 21, 1000 Brussel
Ontwerp: Karakters, Gent
Druk: Cassochrome

De Koning Boudewijnstichting, een onafhankelijke en pluralistische stichting van openbaar nut, werd opgericht in 1976 naar aanleiding van het 25-jarige jubileum van koning Boudewijn.

Omdat de Stichting wil bijdragen aan een betere samenleving en vrijgevigheid wil aanmoedigen, richtte zij het Centrum voor Filantropie op, dat schenkers op een professionele manier helpt hun projecten concreet vorm te geven.

Tot haar kernactiviteiten behoren de bescherming, de overdracht en de ontsluiting van het Belgische erfgoed.

www.kbs-frb.be

www.erfgoed-kbs.be

© Benoît Peeters en François Schuiten, Casterman, Ph. de Formanoir (cover), Frank Toussaint (p.2), Guy Focant (p.3, p.14, p.15), Schuiten Luc en François, Casterman, Ph. de Formanoir (p.4, p.5), Hortamuseum (p.6), Ph. de Formanoir (p.7, p.20, p.23), Casterman/Max Comes mandataris (p.8), Jacky Van Sull (p.9), Fonds Simenon Patrimonium (p.10, p.11), Emmanuel Crooÿ (p.12-13), Wouter Vanreusel (p.16), Koning Boudewijnstichting (p.17), Bollaert en Moortgat (p.18), p.19 (v.l.n.r.): Ph. de Formanoir, Christie's, Dalim; Hugues Dubois (p.21), MF. Plissart (p.24).

